

תשרי תשע"ח

בס"ד

בחינה בהלכות איסור והיתר

הוראות לנבחן:

1. יש לכתוב בכתב יד ברור וקריא.
2. אין לכתוב את שם הנבחן או כל סימן מזהה אחר בתוך מחברת הבחינה. מבחן שימצא עליו סימן מזהה – לא יבדק והנבחן יוזמן לוועדת משמעת.
3. לתשומת לבכם: דפי הטיוטה לא ייבדקו!
4. חלק א' - עיון – 10 שאלות, חובה לענות על 8 מתוך 10 שאלות. נבחן שיענה מעבר לשאלות החובה יבדקו רק 8 התשובות הראשונות למעט אם הנבחן סימן עיגול סביב 8 התשובות שמבקש לבדוק.
5. חלק ב' - יישום – חובה לענות על 2 מתוך 3 שאלות, נבחן שיענה מעבר לשאלות החובה יבדקו רק 2 התשובות הראשונות למעט אם הנבחן סימן עיגול סביב 2 התשובות שמבקש לבדוק.
6. בחלק א' - עיון - יש לציין בכל תשובה את מקורות הדין, דעות הראשונים, ופסיקת ההלכה.
7. בחלק ב' - יישום - יש להתייחס למקרה, לבירור ההלכה והדין כולל ציון דעות הראשונים ופסיקת ההלכה.
8. יש לענות בנפרד על כל חלק מחלקי השאלה.

בהצלחה!

חלק א' – עיון

יש לענות על 8 שאלות מתוך 10 שאלות

1. **מעשה דרש"י - ציר הנפלט לאחר שיעור מליחה**
 - א. מהי מחלוקת הראשונים בדין "מעשה דרש"י", כתוב את מחלוקת האחרונים בטעם דעת המתירים, ומהי הנפקא מינה בין הטעמים השונים.
 - ב. חתיכה שנפלה לציר שנפלט לאחר שיעור מליחה בכמה נאסרת ומה דין החתיכה שמעל הציר? מה הדין באם נתערבה החתיכה שנאסרה ברוב?
 - ג. בשר לאחר שיעור מליחה קודם שהודח והונח בכלי חלבי בן יומו – מה דינו? פרט את מחלוקת האחרונים ואת טעמם.
2. **דין הדחה בדיעבד**
 - א. כתב בעל העיטור: "כל דבר שצריך הדחה כגון בשר היתר צונן בקערה של איסור צונן אסור לכתחילה שמא יאכל בלא הדחה". מהו החידוש של בעל העיטור? הלא זו משנה מפורשת "צורר אדם בשר וגבינה ובלבד שלא יהיו נוגעים זה בזה".
 - ב. הב"י כתב: דכל מקום שבדיעבד מותר בלי הדחה לא חוששים שמא ישכח להדית. מדוע חוששים במקרה הנ"ל שמא ישכח.
 - ג. כלי זכוכית אשר לדעת השו"ע אינם בולעים משום דשע-האם מותר בימינו להשתמש בהם לכתחילה שימוש בשרי ואח"כ חלבי לסירוגין עם הדחה ושפשוף ביניהם? הסבר מדוע.
3. **דין תולעים בבהמה ובדגים**
 - א. מהו ההבדל בין תולעים הנמצאים בבהמה לתולעים הנמצאים בדגים ומה הטעם לכך. מה הדין באם פרשו מעט וחזרו.
 - ב. תולעים הנדלים בבשר לאחר שחיטה מה דינם? כתוב את מחלוקת הראשונים בזה וכיצד פוסקים השו"ע והרמ"א.
 - ג. תולעים שגדלו בתוך גבינה מה דינם ומדוע. מה הדין באם פירשו על השולחן ומה הטעם לכך.
4. **תחיבת איסור בקדירה**
 - א. איסור שנתבטל בקדירה ראשונה והסירוהו משם ונפל לקדירה שניה מה דינה. ומה הדין אם נפל האיסור שוב לקדירה הראשונה, הסבר את ההבדל בין המקרים.
 - ב. תחב בשר לקדירת חלב ב' פעמים (ולא נודע בין התחיבות) – האם צריך פעמיים ששים למחבר ולרמ"א? ומה הטעם לכך?
 - ג. תחב כף חולבת לקדירת בשר ב' פעמים ולא נודע בינתיים, האם צריך פעמיים ששים למחבר ולרמ"א? הסבר מדוע. ובאר האם מקרה זה שונה מהשאלה בסעיף ב'.

5. **קבוע דאורייתא וקבוע דרבנן**
 כתוב בכל אחד מן המקרים דלקמן מה הדין בקבוע דאורייתא ובקבוע דרבנן. ומה הטעם לכך ציין אם יש מחלוקת ראשונים או אחרונים בזה.
 א. קבוע שנפל לתערובת- האם אמרינן ספק ספיקא.
 ב. פריש בפנינו.
 ג. פריש ממילא בפנינו ושלא בפנינו.
 ד. קבוע למפרע.
6. **חסרון ידיעה**
 א. באר מה הדין אם נתערב מין במינו ונשפך, בענין שאין יכולין לעמוד עליו לשערו?
 ב. באר מה הדין כאשר התערב איסור דרבנן בהיתר וא"א להעריך את כמות האיסור אם בטל בס'! השווה לדין הקודם!
 ג. כיצד מתיישבים דינים אלו עם פסק הטור בסימן פא שמתיר גבינות שנעשו מבהמות שהן ספק טריפות מסיכא?
7. **בריה**
 א. מהי הגדרת בריה, ציין דעות הראשונים בכמה בטלה, ובכמה בטלה פליטת בריה?
 ב. מה דין פליטת בריה מאוסה?
 ג. האם כפית תה רותח שנפל לתוכה זבוב, תצטרך הכשרה כדי להמשיך ולהשתמש בה?
8. **כלי עכו"ם**
 א. ישראל ששלח לחבירו הגוי קערות עם מאכל ושהו שם אצל הגוי ולאחר זמן החזירם- מה דינם ומדוע?
 ב. עובד זר המטפל בקשיש יהודי בביתו, האם מותר לו להשתמש בכליו של היהודי לצורכו? הסבר מדוע.
 ג. גוי המוכר כלים בשוק (כלי סעודה) וטוען שהכלים חדשים שלא השתמשו בהם, האם נאמן ומדוע?
9. **חלב עכו"ם וטבילת כלים**
 א. חלב עכו"ם בזה"ז שאין בהמה טמאה בעדר ואין ישראל רואהו- האם ניתן להתירו- פרט את השיטות השונות בזה.
 ב. אבקת חלב הנעשית מחלב עכו"ם שמערבים אותה בשוקולד או במטרנה, האם ניתן להתירה- כתוב את הדעות השונות בזה להלכה.
 ג. האם טבילת כלים דאורייתא או דרבנן ומה הנפקא מינא בזה (כתוב לפחות ב' ני"מ) ומה הדין באדם שבא להתארח אצל חבירו והגיש לו אוכל בכלים שאינם טבולים - האם יכול לאכול אצלו כדי לא לפגוע בכבודו?-בסס את תשובתך.
10. **הכשרת כלים**
 א. כיצד מכשירים מחבת, ומה דין כלי הצריך הכשרה ע"י ליבון ובטעות הוגעל, האם מותר בשימוש בעירו חס?
 ב. מה הדין בשימוש בו בצונן. התייחס לסכין ושאר כלים!
 ג. האם מותר בשימוש בחומץ או חריף לח?

חלק ג' – יישום

יש לענות על 2 שאלות מתוך 3 שאלות

11. **צליית כבד**
 דרך הכנת מאכל הנקרא 'מעורב ירושלמי' היא צליית כבדים טחול וכליות על פלאטה לוחטת שממנה זב הדם. במדה וצלה אותם מעורבים, מה דין הכבדים, ושאר האברים, התייחס לאפשרות שנמלחו האברים קודם צליה וכאשר לא נמלחו. הבא את המקור בגמ' שו"ע רמ"א ונו"כ ונתח הסוגיא לפי פסקים אלו!
12. **דין בליעה בחריף**
 טבח במסעדה קילף ופילח לפלחים 10 ק"ג בצלים בסכין חלבית אח"כ קצץ אותם במעבד מזון פרווה וערב את רובם בקציצות בשר ומיעוטם בסלטים של ירקות. אחר שהתבשלו הקציצות, ניגש בעל המסעדה לברר מה דינם של תבשילי הבשר היות ומדובר בהפסד גדול של פדיון יומי. חווה דעתך אליבא דהלכתא מה דין התבשילים?
13. **בשר וחלב**
 בחדר האוכל של הישיבה על שולחן ההגשה היו תבניות בשר ותבניות אורז נפרדות. תלמיד אחד תחב כף לבשר ומוג לצלחתו לאחר מכן תלמיד שני לקח את הכף הני"ל שיש עליה מעט שאריות רוטב בשרי ומוג בה אורז פרווה לצלחתו ואין ששים באורז כנגד חשאריות שבכף- האם צריך להמתין שש שעות מאכילת האורז לאכילת ארוחה חלבית- הוכח.